

Î N C H E I E R E

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Oleg Sternioală, Valentina Clevadî

examinînd chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Melnic Aurel împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor privind repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2016, prin care s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției și Ministerul Finanțelor și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 06 octombrie 2015,

c o n s t a t ă

La 25 iunie 2015, Melnic Aurel s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Ministerul Finanțelor privind repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 09 august 2012 a fost inițiată urmărirea penală conform semnelor componente de infracțiune prevăzută de art. 287 alin. (3) Cod penal. La 21 august 2012, a fost recunoscut în calitate de bănuit în cauza penală nominalizată.

Prin ordonanța procuraturii Buiucani mun. Chișinău din 12 septembrie 2012, a fost pus sub învinuire, incriminîndu-i-se comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) Cod penal.

Prin sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 27 martie 2014, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (3) CP, fiind condamnat la patru ani închisoare de tip semiînchis, iar în temeiul art. 90 CP, pedeapsa aplicată s-a suspendat condiționat pe un termen de probă de doi ani.

La 03 februarie 2015, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul declarat de către apărătorul său, a casat sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 27 martie 2014 și a pronunțat o nouă hotărâre prin care a fost achitat pe art. 287 alin. (3) CP, din motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. Decizia dată a devenit irevocabilă prin neatacare.

Astfel, menționează reclamantul că, pentru o perioadă de aproximativ 3 ani, a fost implicat într-o cauză penală cu toate interdicțiile ce decurg din această procedură, suportînd în consecință atât prejudicii materiale, cât și morale.

Indică că, la etapa examinării cauzei penale în instanța de fond și apel, interesele sale au fost reprezentate de avocatul Constantin Tănase, pentru serviciile căruia a achitat suma de 20 040 lei.

Afirmă reclamantul că, urmare a inițierii cauzei penale nominalizate, a fost învinuit de comiterea unei infracțiuni grave, stabilite de art. 287 alin. (3) CP, care a determinat în mod sigur cauzarea unui prejudiciu moral, fiindu-i afectată reputația în rîndul colegilor și partenerilor de afaceri, în pofida faptului că, pînă la acel moment s-a bucurat de o reputație ireproșabilă și nu a avut nici o abatere de la prevederile legale.

De asemenea menționează că, examinarea cauzei penale în fond într-un termen mai mare de 19 luni de zile a depășit cu mult termenul rezonabil de examinare a cauzei în fond, în pofida faptului că toate declarațiile părților în proces au fost acordate, instanța de fond urmînd doar să precizeze aspectele neclare, ce reies din aceste declarații.

La fel, indică că, un loc aparte în ilegalitățile comise de instanța de fond îl ocupă pronunțarea unei sentințe arbitrare, fundamentate doar pe declarațiile părților vătămate și probele acumulate de partea acuzării, fiind ignorate cu desăvîrșire probele acumulate în susținerea nevinovăției sale.

Drept urmare a cauzei penale i-a fost încălcat dreptul la reputație, care constituie nu doar un drept personal, dar și un factor decisiv pentru promovare în carieră.

Datorită cauzei penale inițiate a suferit un grav prejudiciu de imagine, întrucît așa numita faptă ilicită a fost săvîrșită la locul de muncă și o mare parte din acțiunile procesuale au fost desfășurate anume la sediul companiei pe care o conduce.

Menționează că, pînă în prezent, chiar și după achitarea sa și în pofida faptului că infracțiunea care i-a fost incriminată nu ține de aspectul economic, multe dintre persoanele cu care colaborează solicită garanții suplimentare în vederea garantării executării obligațiilor care le-au contractat.

Susține că, inițierea cauzei penale pe numele lui a rezultat cu ingerințe a dreptului la libera circulație, în urma cărora nu s-a putut deplasa la mai multe expoziții, congrese profesionale și întâlniri cu partenerii de afaceri din afara țării.

Intenționând să-și perfecțeze un pașaport de tip biometric pentru a putea beneficia de facilitățile regimului liberalizat de vize, acordat Republicii Moldova de către Uniunea Europeană, ÎS „Registru” i-a refuzat, întrucât era supus răspunderii penale.

A mai indicat reclamantul că, urmare a acestor acțiuni ilegale a suferit o aritmie cardiacă, diagnostic care până în prezent necesită tratament și care în mod evident îi va afecta starea sănătății pentru restul vieții.

Consideră că, i-a fost cauzat un grad înalt de stres și neliniște ca rezultat al omisiunii autorităților de a respecta drepturile sale procesuale, care a dus la incapacitatea parțială de lucru în regimul obișnuit și care s-au răsfrîns asupra productivității muncii sale în toată perioada de la inițierea procesului penal până la achitarea necondiționată de către instanța de apel, iar unele tulburări pot rămâne și pe tot parcursul vieții. În opinia sa, achitarea nu poate compensa cei aproape 3 ani de persecutare ilegală. Doar o compensație pecuniară substanțială poate atenua într-o anumită măsură restricțiile la care a fost supus atât el, cât și familia sa pe parcursul acestei perioade.

Solicită reclamantul, încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei și a prejudiciului material în mărime de 20 400 lei.

Prin hotărîrea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 06 octombrie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, fiind încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Aurel Melnic cu titlu de prejudiciu moral suma de 5000 lei și cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suma de 20 040 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Ministerul Justiției și Ministerul Finanțelor a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2016 s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției și Ministerul Finanțelor și s-a menținut hotărîrea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 06 octombrie 2015.

La 15 aprilie 2016, Ministerul Justiției a decarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă, sau modificarea deciziei instanței de apel în sensul diminuării sumelor acordate.

În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu hotărîrile contestate, considerîndu-le neîntemeiate și ilegale prin faptul că, au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, precum și că aprecierea probelor a fost una arbitrară.

Cu referire la situația din speță, consideră că suma acordată de către instanțele de judecată cu titlu de prejudiciu moral este una subiectivă și nu poate fi considerată o reparație echitabilă în sensul art. 41 din Convenție.

Indică că, măsura preventivă nu a fost declarată ilegală printr-un act procedural definitiv și irevocabil, iar existența sentinței de achitare nu poate servi drept temei de a invoca că măsura preventivă poate fi considerată ilegală, nefiind demonstrat nici faptul că intimatul a pierdut careva beneficii în urma aplicării măsurii preventive, precum și că informația privin învinuirea sa a avut o rezonanță în societate.

Cît privesc cheltuielile de asistență juridică, le consideră neîntemeiate și exagerate, nefiind reale, necesare și într-u quantum rezonabil.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat de către Ministerul Justiției urmează a fi declarat inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Alin. (4) al articolului menționat prevede că, săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ministerul Justiției este declarativ și nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel.

Călăuzindu-se de prevederile art. 440 CPC, Colegiul a constatat existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC și anume lit. a), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că argumentele invocate de către recurent în cererea de recurs poartă un caracter declarativ, nefiind posibilă determinarea aspectului de legalitate al deciziei instanței de apel ce urmează a fi supus controlului judiciar.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Colegiul reiterează și faptul că conform articolului 13 din Convenția Europeană recursul trebuie să fie unul "efectiv", atât în practică, cât și în drept. Un astfel de recurs este cerut pentru pretențiile care pot fi considerate ca fiind „serioase și legitime” conform Convenției (*a se vedea Mitropolia Basarabiei și alții vs. Moldova, nr.45701/99, §137, ECHR 2001-XII*).

Astfel, reieșind din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin.(2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursul declarat de către Ministerul Justiției, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Oleg Sternioală

Valentina Clevadi